

Národní eKnihovna

27. března 2019

Projekt Národní eKnihovna

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Národní eKnihovna, reg. č. CZ.06.3.05/0.0/0.0/16_028/0006557, je projekt **Národní knihovny České republiky** spolufinancovaný z prostředků **Evropské unie** alokovaných v Integrovaném regionálním operačním programu, specifickém cíli 3.2 „*Zvyšování efektivity a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím rozvoje využití a kvality systémů*“ a státního rozpočtu ČR z programu 134V71 „*Kulturní dědictví ve vlastnictví státu podporované evropskými fondy*“ **Ministerstva kultury ČR**.

Význam projektu Národní eKnihovna

- ✓ NK ČR se projektem **Národní eKnihovna** přihlásila k **Vládnímu programu digitalizace České republiky 2018+ „Digitální Česko“** při budování eGovernmentu v ČR 2018+ a jeho IT podpory podle zák. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, konkrétně ke **třem z pěti hlavních cílů Informační koncepce České republiky**.
- ✓ Projekt **Národní eKnihovna** je zařazen do **dvou z osmi hlavních cílů koncepce České republiky „Digitální ekonomika a společnost“** navazující na Akční plán pro Společnost 4.0.
- ✓ NK ČR mj. projektem **Národní eKnihovna** plní **tři priority Státní kulturní politiky na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025)** spravované Ministerstvem kultury ČR.

Význam projektu Národní eKnihovna

- ✓ Projekt **Národní eKnihovna** zapadá do rámce **Integrované strategie podpory kultury do roku 2020** Ministerstva kultury ČR, kde plní dvě opatření priority č. 1 – Kulturní bohatství, jež má za cíl zajistit uchování a rozvoj kulturního bohatství a zefektivnit jeho propagaci.
- ✓ NK ČR projektem **Národní eKnihovna** plní opatření **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020 v pěti z osmi prioritních oblastí** k zajištění budoucího rozvoje knihoven.

Funkcionality Národní eKnihovny

- ✓ **Nově implementovaný informační systém bude obsahovat následující funkcionality, které podpoří výkon poskytovaných služeb i vnitřních procesů:**
 - 1) Samoobslužný proces veřejné správy:** Projekt plnou elektronizací celého procesu správy uživatelů a výpůjček, zejména digitalizovaných děl, odbourá řadu ručních úkonů spojených s exporty a přenosy dat do centrální databáze.
 - 2) Celoplošná dostupnost služeb veřejné správy:** Projekt zajistí zpřístupnění aktuálních dat z digitálních sbírek NK ČR prostřednictvím sítě internet i sítě KIVS a služby žadatele tak budou celoplošně dostupné v rámci ČR i Evropské unie.

Funkcionality Národní eKnihovny

- 3) Zrychlení a zjednodušení vnitřních procesů a elektronizace vnitřních procesů zapojených subjektů i žadatele:** Interoperabilita IS NeK se souvisejícími IS (CPK, Czechiana, v případě nutnosti i základní registry VS a další) dojde zároveň k automatizaci předávání povinných dat a jejich publikaci i do návazných IS. Kromě odbourání řady ručních úkonů souvisejících zejména se správou a předáváním dat evidencí sbírkových předmětů tak dojde zejména k automatizaci procesu předávání a publikací dat.
- 4) Zajištění provozní spolehlivosti a bezpečnosti:** Řešení projektu prostřednictvím centrálního serverového uložení dat výrazně zvýší úroveň jejich bezpečnosti. Prostřednictvím funkcionalit řešení IS zajistí projekt NeK také úroveň zabezpečení srovnatelnou s požadavky zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti kladené na významné informační systémy.

Koncepce rozvoje knihoven v ČR

NK ČR projektem Národní eKnihovna plní opatření **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017–2020** v pěti z osmi **prioritních oblastí** k zajištění budoucího rozvoje knihoven:

1. **Knihovny ve virtuálním prostředí**
2. **Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra**
3. Budování knihovných fondů a informačních zdrojů
4. Trvalé uchování tradičních knihovných dokumentů
5. Výstavba knihoven, **podpora infrastruktury ICT v knihovnách**
6. Systém hodnocení a **marketing veřejných knihovnických a informačních služeb**
7. Vzdělávání pracovníků knihoven
8. **Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce**

Vazba na Strategii rozvoje NK ČR v letech 2017–2020

- Optimalizovat podmínky registrace uživatelů NK – zavedení jednotné registrace, vytvořit standardní podmínky pro vzdálenou registraci uživatelů
- Pokračovat v integrování lokálních informačních zdrojů do discovery systému a umožnit tím jejich zpřístupňování prostřednictvím jednotného rozhraní.
- Zlepšit dostupnost vědeckých a odborných informací.
- Pokračovat v rámci udržitelnosti projektu NDK na standardním zpřístupnění digitální knihovny.
- Zahájit projekt na optimalizaci webů NK s cílem postupovat v souladu s pravidly dobrého hospodáře.
- Zlepšit přístup k dokumentům v digitálních knihovnách prostřednictvím kontroly podmínek jejich zpřístupňování s ohledem na novelizovaný zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

Management projektu a řízení lidských zdrojů

- ✓ Organizační struktura projektu vychází z **Metodiky projektového řízení** MK ČR, v souladu s čl. II, odst. 2, písm. a) příkazu ministra kultury č. 33/2015.
- ✓ Hlavním řídicím orgánem projektu je **Řídicí výbor**, jehož hlavním úkolem je sledovat postup projektu, vyjadřovat se k zásadním otázkám řízení projektu v souvislosti s harmonogramem projektu a rozsahem dodávaného řešení a činit doporučení pro případné změny smluvních záležitostí.
 - Řídicí výbor je již jmenován s účinností od 1. 1. 2019
 - Ing. Petr Knížek, Ing. Ivo Gottwald, Mgr. Edita Lichtenbergová, Mgr. Adolf Knoll a Irena Klausová

Etapa I. – Předprojektová příprava

- Studie proveditelnosti
 - Analýza prostředí
 - Analýza technické infrastruktury a technologické platformy
 - Dopadová právní analýza
 - Schválení architektury projektu (OHA eGov MV)
 - Podání žádosti o podporu
 - Hodnocení žádosti o podporu, schválení projektu, vydání Právního aktu projektu, vydání RoPD
-
- ✓ **Plánované ukončení etapy: 30. 4. 2018**
 - ✓ **Skutečné ukončení etapy: 11. 9. 2018 (datum RoPD)**

Etapa II. – Realizace dodávek HW + SW

- VZ – TDI (splněno)
- Zpracování ZD na dodávku řešení projektu
- VZ na dodavatele řešení IS NeK
 - Podpis smlouvy na dodávku řešení IS a zahájení prací
- 1. výstup Blue Print (analýza a návrh řešení IS, definice HW)
 - Akceptace Blue Print
- VZ na dodavatele HW
 - Realizace dodávek HW, vč. obslužného SW
- ✓ **Plánované ukončení etapy: 30. 9. 2019**

Etapa III. – Dodávka a implementace NeK

- Dodávka IS Národní eKnihovna (SW řešení)
- Implementace řešení
- Pilotní provoz, testování, školení
- Bezpečnostní audit
- Finální akceptace
- Rutinní provoz
- Administrace projektu (ZoR, ZŽoP)
- Ukončení projektu
- Finanční vypořádání ze strany ŘO IROP

✓ **Plánované ukončení etapy: 31. 12. 2020**

Hlavní cíl projektu Národní eKnihovna

„Způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovat veřejné knihovnické a informační služby“,

dle zákona 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Dílčí cíle:

- Vytvoření komplexního IS pro přistupování a konzumaci digitálních sbírek NK ČR
- Zvýšit kvalitu vyhledávání napříč všemi digitálními sbírkami
- Zajistit kompatibilitu s novými platformami mobilních zařízení
- Zajistit monitoring využívání sbírek a využívat jeho výstupy
- Vytvořit nástroj a možnosti pro vědeckou práci
- Získat nástroj pro efektivní výkon autorského práva
- Zpřístupnění děl nedostupných na trhu
- Zpřístupnění e-born publikací
- Zvýšení úrovně dlouhodobé ochrany a zpřístupnění

1. Responsivní design

- Digitální služby knihoven musí sledovat dynamický trend zvyšujícího se podílu využívání mobilních zařízení pro přístup k elektronickým službám těchto institucí. Nový systém tak musí tento trend následovat a v rámci trvale udržitelného rozvoje reagovat na tento vývoj trhu ve vztahu k významným informačním systémům.
- Vzniklý systém musí umožnit platformě nezávislé a korektní zobrazení obsahu digitálních děl ve věrném grafickém podání, vč. zpřístupnění informací o díle obsažených v uložených metadatech, a to na všech běžných druzích zařízení.

2. Multiplikační vyhledávač

- V rámci jednoho dotazu systém prohledá všechny napojené databáze v rámci jednoho cyklu zpracování a automaticky přizpůsobí tento dotaz zvyklostem jednotlivých systémů pro jednotný výstup vůči uživateli.
- Požadavky, zejména ze strany odborné veřejnosti, jsou na extrémně výkonný způsob vyhledávání libovolného slovního spojení, jakož i celých slovních či větných řetězců v digitalizovaných dílech v nejkratším možném čase.
- Taková komponenta bude mimořádně náročná zejména na indexaci, protože bude nutné provádět specifické jazykové úpravy, tj. upravit slova do základního a jednotného tvaru - tedy nejen zaměřit se na kmen slova, ale též odvozených tvarů, jako např. skloňování či časování.
- Žádný ze současných systémů NK tyto vlastnosti a funkce nemá.

3. Vědecko – výzkumný modul

- Modul, který výrazně ulehčí práci výzkumníkům, badatelům a dalším akademickým a vědeckým odborníkům.
- Tento modul bude umožňovat strukturované dotazy, využití proximitních operátorů, detailní zkoumání vazeb a expertní tvorbu znalostmi řízeného přístupu k informacím napříč celým digitálním archivem.
 - Součástí bude obsahová analýza, kontextová analýza a extrakce poznatků, které bude možné následně prezentovat formou vztahových a časových diagramů nebo prostřednictvím přehledných grafů.

4. Průběžný monitoring – autorský zákon

- Počty přístupů napříč všemi dostupnými databázovými zdroji bude řešit plošně, nejen nad daty NDK
- Bude sledovat výpůjčky nebo zobrazení, zda je zobrazené dílo autorsky chráněno či nikoliv, vč. případné platby autorského poplatku
- Bude sledovat počet zobrazení nebo zapůjčení pro účely provedení kopií, případných prodejů, a to jak celých děl, tak jejich částí, a soulad s legislativou.
- Z databáze vzniklé z tohoto monitorování bude NK schopna připravit statistické výstupy pro vyhodnocování využívání systému digitálních knihoven a zároveň sestavovat důvěryhodné podklady pro management NK, ale též směrem k vykonavatelům nebo správcům autorského práva.

5. Propojení na Seznam děl nedostupných na trhu

- Provoz tohoto systému je nová legislativní povinnost NK ČR, která vzešla z novely autorského zákona.
- SDNT bude jedním ze zdrojů systému NeK.
- Jedná se o databázi umožňující registrovat díla, která ve lhůtě 6 měsíců nebylo možno při vynaložení přiměřeného úsilí a za obvyklých podmínek opatřit za úplatu v běžné obchodní síti, a na která tak bude možné uzavřít hromadné licenční smlouvy na zpřístupnění široké veřejnosti.

6. Platební systém

- Bude definován platební model
- Napojení na profil uživatele – identita uživatele (IdM)
- Modul platebního portálu umožní uživatelům uhradit služby poskytované NK ČR nebo za zapůjčená digitalizovaná díla odvádět poplatky spojené s autorským právem nebo s právy souvisejícími s autorským právem.
- Výsledkem implementace tohoto modulu bude snadná platba uživatele, mj. za díla, která jsou mu nyní nedostupná, a tím pádem i vyšší uživatelský komfort a spokojenost.
- Předpokládá se integrace na další služby poskytované nad tradičními formáty tak, aby bylo možné i za jejich čerpání provést úhradu bezhotovostně, resp. dálkově.

7. Profil uživatele

- Jednoznačná identifikace uživatele, vč. všech transakcí s tím souvisejících (vytvoření účtu – registrace, ověření; přihlašování a další)
- NK bude moci sledovat, pokud bude v souladu s platnými právními předpisy, jakou literaturu si uživatel - čtenář půjčuje a jaké aktivity provádí. Budeme mu moci nabízet další služby s ohledem na jeho zájmy a činnosti, nebo jej propojovat s podobně zaměřenými čtenáři, atp.
- Umožní čtenáři vytvářet si vlastní poznámky pro svou potřebu nebo s cílem sdílet je, komunikovat s knihovnou, atd.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Děkujeme za pozornost